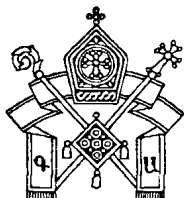

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ (1982-1999)

**ՇԱՅՐԱՎՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱՍԵՒՆ**

**SUPREME PATRIARCH
CATHOLICOS
OF ALL ARMENIANS
MOTHER SEE OF HOLY ETCHMIADZIN**

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԽՕՍԲ

Ի ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱՍԵՒՆՈՒՄ

ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ԿԱՆՈՆԱԿԱՆ ԱՂՕԹԻՑ ՅԵՏՈՑ

Մի անգամ ևս ծունկի եմ գալիս Իշման սրբազնասուրբ Սեղանի առաջ, և ողջ գոյութեամբս փառք և գոհութիւն եմ ընծայում Բարձրեալն Աստուծոյ որ շնորհեց ինձ ողջամբ վերադառնալ ի Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին վեց ամիսների բացակայութիւնից յետոյ, գլուխ առողջական պատճառներով. որունց դուք արդէն ծանօթ էք և կարիք չկայ անելին ասելու:

Այսօր Աւագ Երկուշաբթի օր է: Ահա մտել ենք մեր Հայց. Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու ամէնէն հոգելից շարաքույլ մէջ, յառաջիկայ Կիրակի տօնախմբելու համար մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի յարութեան հրաշազան դէպքը, որ սիրտն է քրիստոնէական մեր հաւատքին:

Թէև բժշկական տեսակէտից դիտուած առողջական վիճակս չի վերականգնուել, բայց ամենախոր իղզս էր լինել իմ ու ամբողջ հայ ժողովրդի Հոգևոր Տան մէջ, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում և այստեղ անցկացնել ապաքինման ընթացքը, միասին տօնելով մահուան վրայ Քրիստոսի տարած յաղթանակը՝ Սուրբ Յարութեան տօնը:

***

Առաջին հերթին, ցանկանում եմ այս առաջին պահին իմ ջերմ շնորհակալութիւնները և բարձրագոյն աստիճանի գնահատանքը յայտնել Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան՝ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Միաբանութեան ուխտեալ անդամներին՝ արքեպիսկոպոսներին, եպիսկոպոսներին, վարդապետներին, արքեղաներին, քահանաներին, սարկաւազներին, իմ բացակայութեան շրջանին ձեր ցոյց տուած նախանձախնդիր ոգուն և նուիրեալ աշխատանքին համար ի պայծառութիւն աստուածակառոյց Սուրբ Աթոռոյս: Շնորհակալութիւններս նաև Հոգևոր Գերագոյն Խորհրդին և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան ներքոյ գործող պաշտօնէութեան կամ անձնակազմի աւագ և կրտսեր անդամներին և Վանական Խորհրդին: Հայրական ջերմ գնահատանքս նաև Այրարատեան Հայրապետական Թեմի Առաջնորդական Փոխանորդ՝ Գերաշնորհ Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս Ներսիսեանին, որ անցնող չորս ամիսների ընթացքում՝ 1 Դեկտեմբեր 1998-էն այս կողմ, վարեց Կաթողիկոսական Ընդհանուր Փոխանորդի պաշտօնը Մեր տնօրինութեամբ և աչալուրջ և եռանդուն ջանասիրութեամբ: Մեր ապաքինման այս շրջանին երբ տակաւին լիովին ի վիճակի չենք կատարելու Մեր բոլոր պարտաւորութիւնները նա կշարունակէ իր պաշտօնը:

**

Սիրելիք, շատ դժուար օրերի միջին անցալ և էլի անցնում եմ առողջական տեսակետից: Խորհրդածելու պահեր ունեցալ: Աւելի պայծառ դարձաւ ինձ համար այն սկզբունքը որ մարդ էակը, քրիստոնեայ մարդը, կամ հոգեւորական անձը իր իսկական բարձրագոյն արժէքը կը գտնի *պարտականութեան կատարման մէջ*, կրկնում եմ՝ *պարտականութեան կատարում*: Պարտականութիւն չունեցող, պարտաւորութիւն չգզացող, պատասխանատուութեան պարտաստականութիւն չունեցող անձին կեանքը երկրի վրայ խոտի կը նմանի, ըստ Սաղմոսերգոյն քառերուն:

Լինի եկեղեցու մէջ, լինի պետութեան մէջ, լինի հասարակական ու եկեղեցականութեան կամ հաստատութեան մէջ մարդու կարողութիւնից աւելի թանկ է այդ կարողութիւնը պարկեշտ ձևով, ամբողջական գործադրմամբ գործի վերածելու պարտաճանաչութիւնը: Կեանքին *երկար* տևողութիւնից աւելի արժէք ունի կեանքի *քովանդակալից* լինելու հանգամանքը, ինչպէս շեշտակի կերպով ասել է Օրմանեան հոշակաւոր գիտնական հոգեւորականը:

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը իր ուխտեալ որդւոց պարտաճանաչ ու ամբողջանուէր ծառայութեամբ պիտի լինի *"լոյսի փարոս", "լոյսի խորան", "սիրոյ օճախ",* "արի արանց (արութեան գործոց) քաջ գործերու" շինք հանգիստարան»: Եկէ՛ք բոլորս վերանորոգուա՛ծ ոգիով նայինք կեանքին: Կեանքը ճիշդ տուրքն է Աստծուն: Բայց մի տուրք որի հետ եմ կապուած պարտականութիւններ: Զմտաճանաչ Աւետարանի խօսքը. *«Ծառայք անպիտանք էմք, զոր ինչ պարտն էր առնել՝ արարաք»*: (Մենք անպէտք ծառաներ ենք. արժէք կ'ունենանք երբ անեմք այն ինչ որ *պարտաւոր ենք* անել): Առողջութիւնը արժեւորել գիտնանք: Ամենից մեծ արժանիքն է դա:

Եկէ՛ք շէնացնենք մեր Տունը՝ Մայր Աթոռը մեր պարտականութիւնների գիտակցական առողջ կատարումով:

**

Միաբանութեան Մեր խօսքը ուղղել ետք, կը ցանկանայի իմ եղբայրական սիրոյ և շնորհակալութեան խօսքը ուղղել մեր Ս. Եկեղեցու Նուիրապետական Աթոռների գահակալներին՝ Կաթողիկոսին Մեծի Տանն Կիլիկիոյ, Պատրիարքներին Երուսաղէմի Առաքելական Աթոռոյն և Կ. Պոլսոյ պատմական Աթոռոյն իրենց ցոյց տուած անկեղծօրէն և շնորհօրէն եղբայրական վերաբերումին՝ հեռախօսային, թղթակցային և անձնական այցելութեամբ ի Նիւ Եորք արտայայտած բարեմաղթութիւններին և կատարած աղօթքներին համար: Թող Ամենակալն Աստուած առողջութեան բարիքները առատօրէն ցանէ նրանց կեանքին մէջ:

Շնորհակալութեան Մեր խօսքը նաև մեր բոլոր Թեմերին և Թեմակալ Առաջնորդներին, Թեմական մարմիններին ու հաւատացեալ ժողովրդի զաւակներին և համայնքային կազմակերպութիւններին որոնց աղօթքների և բարեմաղթութեանց ոյժը զգացիմ միշտ այս նեղութեան ծանր օրերին:

Շնորհակալութեան այս խօսքում ձգտում ենք առանձնապէս յիշել Ամերիկահայոց Արևելեան Թեմը ի Նիւ Եորք, իր Թեմակալ Սրբազան Առաջնորդով և Թեմական Խորհրդով ու Առաջնորդարանի պաշտօնէութեամբ, որոնք Նիւ Եորքում օրինակելի վերաբերում ցոյց

տունին Մեր նկատմամբ:

Շնորհակալութեան մասնաւոր խօսքս բոլոր բժիշկներին, օտար և հայ, որոնք իրենց գերագոյն կարելին ի գործ դրին Մեր հիւանդութեան դարմանումին համար: Թող Աստուած առատօրէն վարձահատոյց ըլլայ բոլորին:

Շնորհակալութեան անչափելի և անտարազելի խօսքս ուղղում եմ այն բարեկամ անձերին, որոնք, աշխարհի չորս ծագերից իրենց զգացումները արտայայտեցին անձնական այցելութեամբ, հեռաձայնային խօսակցութեամբ և նամակներով, ծաղկեփուլներով: Ինձ համար նրանց սիրազեղ արտայայտութիւնը սխալ չէր փաստն է իրենց սիրոյն հանդէպ մեր սուրբ եկեղեցիին և Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին:

* *

Եւ ահա, փա՛ռք Աստուծոյ, Մայր Հայրենիքի հողի վրայ եմ: Մեր ազգային գոյութեան խարխիսն է այս հողը, քրիստոնէական հաւատով ոռոգուած, սուրբերու և հերոսներու արեամբ նուիրագործուած:

Իմ ամենախոր աղօթքն է որ ամուր, ապահով և զարգացողական ընթացքի մէջ մնայ մեր հայրենիքը իր պետութեամբ, եկեղեցիով և ժողովրդով: Ցատուկ շնորհակալութիւններս եմ յայտնում Հանրապետութեան Նախագահին՝ Վսեմաշուք Տիար Ռոպէրթ Քոչարեանին և պետական այն բարձրաստիճան անձերին որոնք յաճախ իրենց բարեմաղթութիւնները յայտնեցին Մեզի բազում եղանակներով: Մասնաւոր շնորհակալութիւններ նաև Արցախի Նախագահ՝ Վսեմաշուք Տիար Արկադի Ղուկասեանին որ ի Միացեալ Նահանգներ տուած իր այցելութեան ընթացքին անձամբ այցելեց Մեզ և իր բարեմաղթութեանց հետ միասին իր սէրը յայտնեց հանդէպ Հայց. Առաքելական եկեղեցւոյ:

Կոչ եմ անում մեր ժողովրդին որ իր աչքի բիրի նման մաքուր և առողջ պահի իր հայրենիքը: Հայց. Առաքելական եկեղեցին իր բոլոր միջոցներով կանգնած է կողքին մեր հայրենիքի պետական իշխանութեանց: Քրիստոնէական հաւատքը՝ մեր հայրերի աւանդութեամբ մեզի փոխանցուած, մեր հայրենիքի առողջութեան հիմնական տուեալներուն առաջիններէն է և վստահ եմ որ մեր հայրենիքի առողջութիւնը ընդհանրական արժէք է, վեր՝ բոլոր մասնակի և ժամանակաւոր նկատումներէ:

Թող Աստուծոյ ամենատես Աչքը և ամենագոր Աչքը հովանի և պահապան լինեն մեր ժողովրդին ի Մայր Հայաստան, յԱրցախ և ի սփիւռս աշխարհի. ամէն:

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ի Մայր Տաճար Ս. Էջմիածին

29 Մարտ 1999